

Bases Metodològiques de la Infermeria

Codi: 101806

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500891 Infermeria	OB	2	1

Professor/a de contacte

Nom: Antonia Arreciado Maraón

Correu electrònic: Antonia.Arreciado@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

Les PHCA s'imparteixen un 50% en català i l'altre 50% en anglès

Equip docent

Miguel Jiménez Pera

Nina Granel Gimenez

Maria Cristina Perez Conesa

Carolina Watson Badia

David Giménez Díez

Prerequisits

No hi ha prerequisits específics per cursar l'assignatura de Bases Metodològiques de la Infermeria. Tot i així, es recomana estar matriculat al Pràcticum I del segon curs del grau en infermeria i haver realitzat les assignatures d' Evolució de les cures i pensament infermer i de Bases ètiques, gestió i qualitat dels serveis infermers per continuar aprofundint en els coneixements adquirits durant el primer curs del grau.

Objectius

Contextualització:

L'assignatura de Bases Metodològiques de la Infermeria té 6 crèdits ECTS i està considerada com a obligatòria dins les directrius generals de Bases de la Infermeria del pla d'estudis de la Universitat Autònoma de Barcelona per a l'obtenció del títol de Grau en infermeria.

En aquesta assignatura es treballen les bases metodològiques de la professió infermera com a eina indispensable per poder prestar unes cures infermeres de qualitat. En un context com l'actual, en constant transformació i influenciat per factors diversos i canviants, resulta necessària la formació dels futurs professionals en una metodologia de treball sistemàtica que permeti abordar i solucionar problemes de l'àmbit competencial infermer. A l'àmbit professional assistencial, saber treballar amb cures estandaritzades i

informatitzades i fer-ho de manera segura, requereix el domini dels principis de la metodologia infermera o procés d'atenció d'infermeria.

Els objectius formatius de l'assignatura són els següents:

- Conèixer el procés d'atenció d'infermeria per tal d'utilitzar-ho posteriorment a la pràctica clínica.
- Adquirir les habilitats de pensament crític necessàries per actuar en la professió de manera segura i efectiva.
- Atendre, de manera simulada, a les persones segons les seves necessitats tot aplicant els coneixements adquirits.

Competències

- Adquirir i utilitzar els instruments necessaris per desenvolupar una actitud crítica i reflexiva.
- Analitzar i sintetitzar fenòmens complexos.
- Aplicar els fonaments i els principis teòrics i metodològics de la infermeria.
- Buscar, avaluar, organitzar i mantenir sistemes d'informació.
- Col·laborar i integrar-se en grups i equips de treball.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua
- Dissenyar sistemes de cures dirigits a persones, famílies o grups, avaluar-ne l'impacte i establir-hi les modificacions oportunes.
- Establir mecanismes d'avaluació, considerant els aspectes científics i tècnics i els de qualitat.
- Establir una comunicació eficaç amb pacients, família, grups socials i companys, i fomentar l'educació per a la salut.
- Expressar-se de manera fluida, coherent i adequada a les normes establertes, tant oralment com per escrit.
- Fomentar estils de vida saludables, l'autocura, donant suport al manteniment de conductes preventives i terapèutiques.
- Oferir una atenció sanitària tècnica i professional adequada a les necessitats de salut de les persones ateses, d'acord amb l'estat de desenvolupament dels coneixements científics de cada moment i amb els nivells de qualitat i seguretat que s'estableixen a les normes legals i deontològiques aplicables.
- Promoure i respectar el dret de participació, informació, autonomia i el consentiment informat, en la presa de decisions de les persones ateses, d'acord amb la manera com viuen el seu procés de salut-malaltia.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Adquirir i utilitzar els instruments necessaris per desenvolupar una actitud crítica i reflexiva.
2. Analitzar i sintetitzar fenòmens complexos.
3. Argumentar amb evidències científiques la selecció de les cures infermeres més idònies per a una atenció professional adequada a les necessitats de salut de les persones.
4. Buscar, avaluar, organitzar i mantenir sistemes d'informació.
5. Col·laborar i integrar-se en grups i equips de treball.
6. Descriure els processos per promoure la participació i l'autonomia del pacient en la presa de decisions en el seu procés de salut i malaltia.
7. Descriure els sistemes d'avaluació més adequats per als programes dissenyats.
8. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
9. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
10. Dissenyar i modificar plans de cures segons les necessitats de les persones, les famílies o els grups.
11. Expressar-se de manera fluida, coherent i adequada a les normes establertes, tant oralment com per escrit.
12. Identificar els elements històrics, conceptuals i metodològics rellevants que defineixen el conjunt de la disciplina infermera.

13. Indicar estils de vida saludables i conductes preventives i terapèutiques.
14. Planificar activitats específiques per fomentar i mantenir la salut i prevenir la malaltia.
15. Planificar i dur a terme les cures infermeres necessàries individualitzades en cada cas.
16. Resoldre problemes d'infermeria i problemes de col·laboració, utilitzant la història clínica, els diagnòstics infermers i els criteris de resultat que es vol aconseguir (segons el paradigma escollit).
17. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
18. Revisar i avaluar periòdicament les situacions de salut i les intervencions d'infermeria dutes a terme.
19. Utilitzar estratègies i habilitats que permetin la comunicació efectiva amb pacients, famílies i grups socials.
20. Valorar l'estat de la salut de l'individu, la família i la comunitat, i identificar els problemes i els factors interns i externs que n'afecten la salut.

Continguts

Els continguts d'aquesta assignatura estan dividits en dos apartats. Per una part aquells que es treballen a les sessions plenàries i seminaris i, per altra, aquells que es treballen en les Pràctiques d'Habilitats Clíniques Avançades (PHCA).

1. Continguts que es treballen a les sessions plenàries (totalitat del grup) i als seminaris (grups de 20-25 persones).

Metodologia científica en Infermeria: el Procés d'Atenció d'Infermeria (PAI)

Què és el PAI i quines son les seves fases.

Beneficis de la seva praxis.

Què és el pensament crític i com arribar a pensar críticament.

PAI i models infermers. Model conceptual de Virginia Henderson. Revisió de conceptes.

Fases del Procés d'Atenció d'Infermeria

1. Valoració

Què és i en què consisteix la valoració. Fases:

- Recollida de dades.
- Validació de les dades.
- Organització de les dades.
- Informe i registre de dades.

2. Diagnòstic.

Aplicació del pensament crític i interpretació de les dades per identificar el problema i formular el diagnòstic. Distingirem entre:

- Diagnòstics infermers
- Problemes d'autonomia
- Problemes de col·laboració.

3. Planificació.

Què és i en què consisteix la planificació.

- Establir prioritats.
- Determinar els objectius. Característiques dels objectius.

- Determinar les intervencions/ activitats: tipus i característiques.

4. Execució.

Què és in què consisteix l'execució de les cures infermeres.

- Preparació per a l'execució
- Realització
- Registre

5. Avaluació.

Què és i quina finalitat té el procés d'avaluació.

Com avaluar els criteris de resultats i les intervencions infermeres.

Avaluació continua del procés d'atenció d'infermeria fins la resolució.

Plans de cures estàndards i individuals. Guies de pràctica clínica, protocols i procediments.

2. Continguts que es treballaran en les Pràctiques d'Habilitats Clíniques Avançades (PHCA).

Durant les PHCA l'estudiant aprendrà, en un entorn simulat, a donar atenció bàsica a les persones segons les seves necessitats.

Sessió 1 PHCA_BMI.

- Asèpsia i esterilitat.
- Rentat higiènic i antisèpsia de mans.
- Vestir-se per fer un procediment que requereix esterilitat: calçar-se els guants, la mascareta i la bata.
- Saber preparar un camp estèril: Delimitar un camp estèril sobre una zona corporal i sobre una superfície no corporal. Cura de la ferida quirúrgica neta.

Sessió 2 PHCA_BMI.

- La higiene personal del pacient: total i parcial. Al llit i a la dutxa.
- Desplaçaments laterals i longitudinals dels malalts per tal de poder fer la higiene i l'acomodació.
- Col·locació i retirada del bolquer, posar orinal i/o ampolla d'orina.
- Canvi de pijama o camisa de dormir.
- Confecció del llit hospitalari: tancat, ocupat i postoperatori.

Sessió 3 PHCA_BMI.

- Mecànica corporal vers els professionals d'infermeria.
- Mecànica corporal orientada vers la persona atesa.
- Principis de mobilització.
- Col·locar al malalt en les diferents posicions.
- Transferències.

- Aprendre a utilitzar ajudes tècniques (grua).
- Prevenció de nafres: valorar factors de risc, escala Emina.

Sessió 4 PHCA_BMI.

- Presa i valoració constants vitals: Freqüència cardíaca, pressió arterial, freqüència respiratòria i temperatura corporal.
- Valoració neurològica: escala canadenca, escala Glasgow i pupil·les.
- Embenaments: tipus d'embenament, embenament compressiu i possibles complicacions.

Metodologia

Les activitats formatives seran les següents:

Teoria.

Té la finalitat de proporcionar a l'estudiant els coneixements i les habilitats necessàries per tal que, amb posterioritat, pugui elaborar i dur a terme el procés d'atenció d'infermeria.

Les sessions estan planificades per la totalitat del grup classe i es fonamenten en un treball interactiu entre el docent i els estudiants. En aquest sentit, al llarg de les sessions es combinarà:

- a) Docència impartida pel professor amb exercicis de reflexió i pràctics a realitzar a l'aula.
- b) Exposicions per part dels estudiants d'aspectes vinculats al contingut treballat a classe i que requerirà, per part de l'alumnat, d'un treball autònom fora de classe.

Es considera indispensable la participació activa de l'estudiant en les activitats proposades.

Seminaris Especialitzats (SESP).

A partir dels coneixements i habilitats treballades i adquirides a les sessions de teoria en grup gran, l'estudiant treballarà, de manera pràctica i en grup petit, totes les fases de la metodologia infermera. El resultat final serà l'elaboració completa d'un procés d'atenció infermer adient i reflexionat sobre la base d'un cas clínic proposat.

Els seminaris estan planificats per treballar en grups de 20-25 estudiants, amb un total de 4. Els grups seran definits pel coordinador d'assignatura a principi de curs i s'informarà als estudiants a través del Moodle de l'assignatura. Majoritàriament, cada seminari té una durada de 3 hores, distribuïts segons el calendari acadèmic.

L'assistència als seminaris és obligatòria. La no assistència repercuteix negativament en la nota.

Pràctiques d' Habilitats Clíniques Avançades (PHCA).

Tenen la finalitat que l'estudiant adquireixi habilitats clíniques mitjançant la simulació de tècniques i procediments bàsics abans de la pràctica clínica infermera.

Es realitzen en grups reduïts, d'aproximadament 15 estudiants, amb un total de 8 grups i distribuïts segons el calendari acadèmic. Els grups seran determinats pel coordinador de l'assignatura i s' informarà als estudiants a través del Moodle de l'assignatura. En cas de dubtes, els estudiants hauran de contactar via email amb els seus professors assignats a les PHCA.

Les PHCA s'imparteixen un 50% en anglès i l'altre 50% en català.

Al finalitzar les pràctiques l'estudiant farà una prova escrita de raonament.

L'assistència a les PHCA és obligatòria. Donada les característiques d'aquesta tipologia docent, no es contempla la seva recuperació. L'estudiant que no les realitzi no podrà incorporar-se a les pràctiques dels centres assistencials sense que els responsables dels pràcticums valorin quins mecanismes s'han d'emprendre.

Tutories individualitzades.

Es podran concretar tutories específiques contactant prèviament per e-mail amb el professor/a.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
PRÀCTIQUES D' HABILITATS CLÍNIQUES AVANÇADES	12	0,48	1, 3, 5, 9, 11, 13, 14, 15, 17
SEMINARIS ESPECIALITZATS (SESP)	20	0,8	1, 2, 3, 5, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20
TEORIA (TE)	20,5	0,82	1, 2, 4, 9, 11, 12, 13, 15, 20
Tipus: Autònomes			
ELABORACIÓ DE TREBALLS/ ESTUDI PERSONAL/ LECTURA D'ARTICLES / INFORMES D'INTERÈS	90	3,6	1, 2, 4, 8

Avaluació

Avaluació escrita mitjançant proves objectives.

Suposa el 50% de la nota fina.

Té com objectiu avaluar l'adquisició de coneixements de l'assignatura treballats a les sessions teòriques i es realitzarà a la finalització de les mateixes. Aquesta avaluació constarà de preguntes obertes de resposta curta i/o preguntes amb ítems de resposta múltiple (tipus test) sobre els coneixements teòrics adquirits al llarg de l'assignatura. En aquest últim cas, les preguntes amb ítems de resposta múltiple contindran 4 opcions de resposta. Els errors resten segons la següent fórmula: $x = \text{encerts} - (\text{errors}/n - 1)$ on n és el nombre d'opcions de resposta.

Cal treure una nota mínima de 5 per fer la mitjana ponderada.

Avaluació mitjançant casos pràctics i resolució de problemes.

Suposa el 40% de la nota final.

Correspon a l'avaluació dels Seminaris Especialitzats i es distribueix de la següent manera:

- Elaboració i lliurament d'un Procès d'Atenció Infermeria a partir de casos proposats: 20% de la nota
- Exposició i defensa oral del Procès d'Atenció d'Infermeria del cas proposat: 20% de la nota.

Les avaluacions es realitzen a través de les rúbriques elaborades a tal efecte i penjades al Moodle a l'inici dels seminaris.

L'assistència als seminaris és obligatòria. Per cada falta d'assistència als seminaris hi haurà una reducció d' 1 punt de la nota final dels seminaris. Si un estudiant falta a 3 seminaris o més, serà exclòs del treball en grup i se li computarà com No Avaluable a les notes que corresponen als seminaris.

Cal treure una nota mínima de 5 per fer la mitjana ponderada.

Avaluació escrita mitjançant proves objectives.

Suposa el 10% de la nota final.

Correspon a l'avaluació de les PHCA. S'avaluen amb una prova escrita de raonament que es realitza l'últim dia de classe de PHCA.

L'assistència a les PHCA i el compliment de l'horari són obligatoris. Donada les característiques d'aquesta tipologia docent, no es contempla la seva recuperació. L'estudiant que no les realitzi no podrà incorporar-se a les pràctiques dels centres assistencials sense que els responsables dels pràcticums valorin quins mecanismes s'han d'emprendre.

OBTENCIÓ DE LA QUALIFICACIÓ FINAL

La qualificació final de l'assignatura és el sumatori de les qualificacions de les activitats d'avaluació proposades. El requisit per fer aquest sumatori és haver obtingut una puntuació mínima de 5 punts sobre 10 en l'avaluació escrita mitjançant proves objectives que suposa el 50% de la nota i en l'avaluació mitjançant casos pràctics i resolució de problemes. La no superació d'alguna o de totes aquestes parts implica la no superació de l'assignatura.

S'entendrà per No Avaluable aquell estudiant que no s'hagi presentat a l'avaluació escrita mitjançant proves objectives que suposa el 50% de la nota i/o amb 3 o més faltes d'assistència als Seminaris Especialitzats.

Els estudiants que no hagin superat l'assignatura per mitjà de l'avaluació continuada podran presentar-se a una prova de recuperació. Per participar a la recuperació, l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura (article 112 ter. de la normativa d'avaluació de la UAB).

L'estudiant té dret a la revisió de les proves d'avaluació. Per a tal fi es concretarà la data al campus virtual. Segons l'acord 4.4 del Consell de Govern 17/11/2010 de la normativa d'avaluació, les qualificacions seran:

Del 0 a 4,9 = Suspens

Del 5,0 al 6,9 = Aprovat

Del 7,0 al 8,9 = Notable

Del 9,0 al 10= Excel·lent

Quan l'estudiant no es presenti a alguna o a cap de les activitats d'avaluació planificades= No Avaluable

El tractament eventual de casos particulars es realitzarà a partir d'una comissió docent configurada a tal efecte on s'avaluarà la situació particular de l'estudiant i es prendran les decisions més adients.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluació escrita mitjançant proves objectives	10%	0,75	0,03	1, 3, 5, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 20
Avaluació escrita mitjançant proves objectives	50%	3,75	0,15	1, 2, 3, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20

Bibliografia

Seminaris i classes teòriques:

1. Alfaro R. Pensamiento crítico y juicio clínico en enfermería: un enfoque práctico para un pensamiento centrado en los resultados. 4ª ed. Barcelona: Elsevier; 2009.
2. Alfaro R. Aplicación del proceso enfermero: fomentar el cuidado en colaboración. 5ª ed. Barcelona: Masson; 2003.
3. Bulechek G, Butcher H, McCloskey J. Clasificación de intervenciones de enfermería (NIC). 5ª ed. Madrid: Elsevier; 2009.
4. Johnson M, Moorhead S, Bulechek G, Butcher H, Maas M, Swanson E. Vínculos de NOC y NIC a NANDA-I y diagnósticos médicos. Soporte para el razonamiento crítico y la calidad de los cuidados. 3ª ed. Barcelona: Elsevier; 2012.
5. Luis MT, Fernández C, Navarro MV, De la teoría a la práctica: el pensamiento de Virginia Henderson en el siglo XXI. 2ª ed. Barcelona: Masson; 2005.
6. Luis MT. Los diagnósticos enfermeros: revisión crítica y guía práctica. 2ª ed. Barcelona: Elsevier-Masson; 2013.
7. Luis MT. Enfermería Clínica. Cuidados enfermeros a las personas con trastornos de Salud. Barcelona: Wolters Kluwer; 2015.
8. Marriner-Tomey A, Raile M. Modelos y Teorías en enfermería. 6ª ed, Madrid: Elsevier; 2007.
9. Moorhead S, Johnson M, Maas M. Clasificación de resultados de enfermería (NOC). 4ª ed. Madrid: Elsevier; 2009.
10. Nanda Internacional. Diagnósticos enfermeros. Definiciones y clasificación 2015-2017. Madrid: Elsevier; 2015.
11. Rifà R, Olivé C, Lamoglia M. Lenguaje NIC para el aprendizaje teórico-práctico en enfermería. Barcelona: Elsevier; 2012.
12. Tellez S, García M. Modelos de cuidados en enfermería NANDA, NIC y NOC. México DF: McGraw-Hill Interamericana; 2012.

Pràctiques d' Habilitas Clínicas Avançades:

Sessió 1:

Ruiz Moreno J, Martín Delgado MC, García-Penche Sánchez R. Procedimientos y técnicas de enfermería. 2a ed. Barcelona: Rol de enfermería; 2008.

Arias J. Enfermería médico-quirúrgica II [Internet]. Tébar; 2000 [citad 11 octubre 2017]. Disponible a https://books.google.es/books/about/Enfermería_médico_quirúrgica.html?id=ajTH4wJkGiwC&redir_esc=y

Organización Mundial de la Salud. ¿Cómo lavarse las manos? [Internet]. OMS; 2010 [citad 10 octubre 2017]. Disponible a: http://www.who.int/gpsc/information_centre/gpsc_lavarse_manos_poster_es.pdf?ua=1

Organización Mundial de la Salud. ¿Cómo desinfectarse las manos? [Internet]. OMS; 2010. Disponible a: http://www.who.int/gpsc/information_centre/gpsc_desinfectmanos_poster_es.pdf?ua=1

Sessió 2:

Ruiz Moreno J, Martín Delgado MC, García-Penche Sánchez R. Procedimientos y técnicas de enfermería. 2a ed. Barcelona: Rol de enfermería; 2008.

Fuentes C, Ballester D (coord). Manual de Tècniques i procediments d'enfermeria. Girona: Documenta Universitària; 2010.

Pérez de la Plaza, E. La Unidad del Paciente. Cama Hospitalaria. Dins: Técnicas básicas de enfermería. [Llibre a Internet] Madrid: Mc Graw Hill Interamericana; 2011. [Consultat l'11 d'octubre de 2017] Disponible a: <http://www.mcgrawhill.es/bcv/guide/capitulo/8448177002.pdf>

Sessió 3

Ruiz Moreno J, Martín Delgado MC, García-Penche Sánchez R. Procedimientos y técnicas de enfermería. 2a ed. Barcelona: Rol de enfermería; 2008.

Dotte, P. Método de movilización de los pacientes. Ergomotricidad en el ámbito asistencial. 8ª Edició. Barcelona: Elsevier, Masson; 2010.

Maneig de les úlceres per pressió. Direcció clínica en l'atenció primària. Guies de pràctica clínica: material docent. Generalitat de Catalunya; 2017. [Consultat l'11 d'octubre de 2017] Disponible a: http://ics.gencat.cat/web/.content/documents/assistencia/gpc/guia_ulceres.pdf

Sessió 4

Ruiz Moreno J, Martín Delgado MC, García-Penche Sánchez R. Procedimientos y técnicas de enfermería. 2a ed. Barcelona: Rol de enfermería; 2008.

Arias J. Enfermería médico-quirúrgica II [Internet]. Tébar; 2000 [citat 11 octubre 2017]. Disponible a: https://books.google.es/books/about/Enfermería_médico_quirúrgica.html?id=ajTH4wJkGiwC&redir_esc=y

Gómez Enríquez C, Rodríguez Rodríguez MJ. Vendajes e inmovilizaciones: manual de Bolsillo para Enfermería. Servicio Andaluz de Salud; 2015.

Altres recursos:

Pàgina web d'interès:

1. CDC, Center for Disease Control and Prevention. Hand Hygiene in Healthcare setting. Atlanta: cdc.gov [actualitzat en 2013; accés el 24 de juny de 2013] Disponible a [Http:// www.cdc.gov/handhygiene](http://www.cdc.gov/handhygiene)
2. Direcció General de Salut Pública. Programa de vigilància de les infeccions nosocomials als hospitals de Catalunya (programa VINCat). Informe 2014 [accés el 28 de Juny 2016]. Disponible a [Http://vincat.gencat.cat](http://vincat.gencat.cat)
3. NANDA International, inc [sede web]. Kaukauna: Nanda.org [actualitzada en 2013; accés el 24 de juny de 2013]. Disponible a www.nanda.org
4. OMS. The first Global Patient Safety Challenge. Clean care is safer care. Suïssa: Who.int [actualitzat en 2013; accés el 24 de juny de 2013] Disponible a [Http://www.who.int/gpsc/en](http://www.who.int/gpsc/en)